

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Capvt I. Quædam de peccatorum confessione in universum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

§. IV. De revocatione doloris venialium.

§. V. De proposito vitandi venialia.

15. Secundum propositum vitandi mortalitatis se extendere ad omnia omnino debet collectivè. Ad vitandi venialia, satis est diffunditive ad aliqua. Sic idem. Ratio est, quia ex una parte omnia prorsus vitare non possumus, & ex alia unum sine alio remitti potest. Alia discrimina, vel non faciunt ad nostrum institutum, vel ad duo prædicta facile reducuntur.

De Oris Confessione.

Quædam de peccatorum Confessione in
universum.

NO oportet id explicare: ita Suar.
de penit. disp. 22. sect. 9. num. 1. in fine
Sanchez. in Dec. lib. 1. cap. 10. num. 71.
Coninch. de pen. disp. 17. dub. 8. numero
69. quia peccatum est idem siue con-
fessum, siue non confessum, tempo-
risque quo crimen patratum est,
circumstantia non habet ex parte peccati, sed merè ex
parte penitentis.

2. Vnde qui generaliter confitetur, potest sine alia applicatione admiscere nova cum antiquis: etiam si id de industria ad tegendum tempus, quo peccatum committitur, non Confessario id innotescat, faciat: quia utitur jure suo, &c. Ita Henriquez lib. 2. de penit. c. 22, §. 2. in Glossa lit. D.

3. Advertotamen aliquando esse necesse ex aliqua
 speciali ratione id explicare : idque in duobus eventibus,
 ex Delugode *pen. disp. 16. sect. 2. s. 1. n. 47*. Primo,
 quando peccatum est reservatum, v. g. peccatum com-
 missum à Religioso tempore religionis foras se erit re-
 servatum : quod commissum in saeculo non erat : debet
 igitur id explicari, ut videatur an Confessarius, cui nunc
Par. II.

is Religioſus conſtitetur, juriſdictionem habeat abſol-
vendi. Secundo, quando poenitens eſt in proxima occa-
ſione peccandi: tunc enim debet explicari tempus pra-
ſens, ut ſcilicet Confeſſarius, vel illum obliget ad eam re-
movendam, vel ſi renuat, à beneficio abolitionis ex-
cludat. Aliqui tertio addunt ſi poenitens labore conſue-
tudine praſenti peccandi, debere illam explicare, ſed
probabilius eſt non obligari ad dicendam ex ſe peccandi
conſueitudinem, niſi à Confeſſario interrogetur, ut di-
citur infra hoc eodem lib. c. 3. §. 3.

4. Petes quoad primum casum. Quid si ille Religiosus confiteatur cum habente potestatem? v.g. cum Prælato? Respondeo tunc cum illud peccatum reservatum respectu talis Confessarii nequaquam sit; tacere tempus penitens profectè potest. Ita Delugo *ibid.*

5. Petes iterum quoad secundum casum: Quid si quid habeat occasionem proximam, sed vel non teneatur eam tollere, modo infra explicando, vel si teneatur, ipsemet eam tollat, seu efficaciter tollere proponat? Respondetur tunc nec obligari ad aperiendum tempus. Ita *ibid.* Si quidem ratio quamobrem obligatur, jam deficit.

76. Illud approbare non valeo, quod aliqui affirmant, posse scilicet sine peccato gravi penitentem, live ex se, live interrogatum à Confessario positive dicere illud peccatum, quod de facto nunc commisit, esse peccatum antiquum: quia nimirum (aiunt) id est mendacium de re levis, cum non sit de re necessaria ad Confessionem: id inquam, non approbo, non solum ex eo capite, quia tenemur interdum verum respondere quando à Confessario de aliquibus interrogamur, quæ quamvis non essent à nobis necessario dicenda, conducunt tamen ad nostram utilitatem, medicinamque: quale esset

A 3 aliquando

aliquando peccatum esse recidivum, esse ex consuetudine, &c. de quibus interrogati vera dicere omnino tene-
mur, ex Delugo *disp. 14. de penit. sect. 10.* ut etiam nos
dicemus *hoc eodem c. 10. §. 2. n. 38.* sed præcipue illud non
approbo ex alio capite, quia nimirum quando negative
se quis gerit, & nihil dicit de tempore commissi delicti,
(id quod fieri posse concedimus) certe commissum
suum præsens delictum confitetur, quia in ipsa Confes-
sione illud involvit: quare esto Confessarius apprehen-
dat illud esse peccatum alio tempore factum, non ta-
men id dicit penitens: sed Confessarius ipse per se sic
apprehendit: Ex alia parte, quia Confessarius, quando
absolvit, habet intentionem absolvendi illud peccatum,
quod potest, & à penitente dictum est, nos est peric-
ulum frustrandi Sacramentum, At verò quando positi-
vè quis dicit esse peccatum antiquum, cum sit recens:
non explicat, ne implicite quidem, suum præsens deli-
ctum, sed aliud antiquum, quod non fecit: id quod ef-
fet non fateri omnia sua peccata, quod est sacrilegium.

§. II. In confessione generali, an omnia mortalia alias
confessa aperire teneamur.

7. **N**on terrimur: atque adeo possumus omittere
aliqua peccata etiam mortalia, sed aliàs ritè ma-
nifestata, quæ est communis, & certa Theologorum
opinio. Ita Henríquez *lib. 2. de penit. cap. 12. §. in Glossa lit. D. & alij passim.* Quod si Confessarius decipiat putans
hunc penitentem ea sola habere peccata, quæ dicit, ipse
tamen penitens non mentitur, cum solum proponat
aliqua, aliqua non item, in quo nullum est mendacium.
Quid si penitens dixerit se velle generaliter confiteri, &
deinde non omnia proponat? Respondeo, nec tunc
mentiri, quia communis sensus est ipsis Confessariis
maximè notus, quod in Confessione generali non om-
nia aliàs ritè confessa aperiantur: imò etiam si mentire-
tur peccaret solum venialiter; esset enim in re levi, &
minimè ad confessionem necessaria.

Alia huc pertinentia vide infra, cum de Mendacio in
Confessione, libro hoc 2. cap. 10. §. 2.

§. III. An peccata dubia sint necessariò clavibus
subdenda.

8. **D**ubium aliud est positivum, aliud negativum.
Positivum est quando quis aliquas habet ratio-
nes, vel motiva probabilia ad credendum, v.g. se pecca-
tum aliquod commisisse, & habet alias rationes, seu
motiva probabilia ad credendum se illud non commi-
sisse. Hoc quod vocavimus dubium positivum; impro-
priè vocatur dubium: verè enim appellatur, & est iudi-
cium probabile. Negativum est, quando quis non
habet rationes, vel motiva, saltem probabilia ad cre-
dendum se peccasse; sed nec rationes similes habet, ad
credendum se non peccasse: sicuti non habet, quia ratio-
nes probabiles ad iudicandum arenæ maris grana paria
nec ad iudicandum esse imparia. Hoc enim verò propriè
vocatur dubium. His positis.

9. Certum in hac re nostra est primò eum, qui du-
bium est positivè de suo peccato: hoc est, habet rationes
probabiles, quòd non peccaverit mortaliter, & similes,
imò probabiliore rationes, quòd peccaverit; non teneri
ad illud confitendum. Ita Suarez *de penit. disp. 22. sect. 9. n. 6.* aliique. Ratio est, quia se conformat iudicio proba-
bili, quod satis est, ut in rebus moralibus, juxta rectam
rationem, quis prudenter agat, etiam relicto probabi-
liori iudicio: Ita Sanchez in *Decal. lib. 1. c. 9. n. 33.* Sylvius
in *addit. 3. p. 9. 6. art. 4. §. quaritur 3.* contra Fagundez præce-
pto *Ecc. 3. lib. 3. c. 4. n. 7.*

10. Certum est secundò: Qui probabiliter, imò cer-
to scit se mortaliter deliquisse, habet tamen rationes
probabiles, imò & probabiliore se illud non esse con-
fessum, & probabiles, item habet se confessum esse; nec
teneri ad illud confitendum. Ita idem, aliique: quiquid

in contrarium dicat Coninch *de pen. disp. 7. ad 1.*
apud Dianam *p. 3. tract. 4. ref. 1.* Ratio est evidens:
huc sequitur iudicium probabile.

11. Certum est tertio. Qui rationes probabiles
se non peccasse: vel scit quidem se peccasse: sed
probabilitate iam se esse confessum, si nullas
rationes credendi contrarium non teneri ad Con-
fessionem. Ratio est eadem dicta, imò, ut patet, manifestè.

In præcedentibus notant aliqui rectè, in mortali
debet de prædictis haberi actum contritionis, non
tem præfissile confessionem sacramentalem. Ratio
quia si coram Deo tunc Fidelis sit in mortali,
charitas erga se ipsum, ut ponatur in gratia, non
est per Confessionem, vel directè per actum Contritionis
& penitentiam.

12. Certum est quarto. Si contra, habere rationes
probabiles iudicandi se peccasse, sed nullam rationem
probabilem habeas iudicandi te esse confessum, vel
est dubitare negativè de Confessione) teneri te ad illam
Confessionem. Ita Delugo *de penit. disp. 16. sect. 2. n. 38.* Sanchez
est, quia tunc possit præcepti Confessionis est, ponit
re, constat enim de peccato, deque obligatione con-
fite di: de Confessione verò facta, non constat.

Si certus sis, te peccasse, sed dubius, an illud
tum fueris confessus, dicitur mox §. sequenti.

13. Difficultas igitur solum superest de dubio
gativo, & quæritur circa culpam mortalem. An
qui negativè dubitat se peccatum commisisse, vel
commisit fuisse mortale, teneatur ejusmodi peccatum
dubium confiteri. Dubio v.g. sed nullam habet ratio-
nem probabilem me excusantem, an occiderim
nem, vel posito quod occiderim, dubio an commisi
advertentia occiderim, obstringitne tale homicidium
in Confessione declarare?

14. Prior sententia negare posset, cui favet
quez *lib. 8. de Euch. cap. 45. num. 3. in Glossa lit. Palud.*
Anson. Taberni; & quidem validis ratio-
Præcipua illa est, quia in hoc casu, melior positi-
pro penitente: neque enim debet quis certo cer-
nari, aut cogi pati sententiam certam Confessionem
tumque onus subire, quantum est naturæ homini-
gili ipsa Confessio, pro delicto dubio.

Hanc sententiam novissime amplectitur Janu-
ref. 20. meritò addens, solum in articulo mortis
ex charitate sibi debita, in casu, quo post illud dubium
vel non elicit contritionem, vel non simpliciter
eramentum. Intelligo (Sacramentum Confessionis)
quo certiores sumus absolvi indirectè peccata obli-
bona fide confessa.

15. Posterior tamen sententia est communis
Theologos, qui obligant fideles ad Confessionem
lium peccatorum in prædicto dubio. Ita Suarez
disp. 22. sect. 9. n. 1. Sanchez *lib. 1. in Dec. cap. 10. ad 1.*
latè referentes. Ratio hujus sententiæ potius est cer-
seca, quàm intrinseca: nam Layman *lib. 1. tract. 1. c. 1.*
§. 4. n. 37. postquam priorem sententiam, ut sibi pro-
lem proposuisset; in fine addit se nihil hac de re
statuere Ioan. Præpositus *q. 5. de integritate Confes-
dub. 3. n. 107.* similiter docet priorem eandem senten-
esse speculativè probabilem, licet non sit in præ-
stere recedendum. Diana *p. 3. tract. 4. ref. 60.* vide etiam
tract. 3. ref. 5. postquam attulit ex citato Layman ratio-
pro sententia priori, concludit: *ideo in cogita, non
absolutè affirmativam* (hoc est, posteriorem à nobis
do adductam) *sententiam teneo, Delugo de penit. disp.*
sect. 2. n. 67. ubi eruditè solvit omnes rationes, quæ
ciunt pro posteriore, quam, ut dictum est, Theologi
communiter sequuntur, tandem ab eadem communis
esse recedendum statuit, nixus eo fundamento: quia
mirum talis est usus, & praxis communis totius Ecclesie
cuius praxis cum initium non agnoscat, affirmat
test (ait) *ita Christum Dominum instituisse ut
etiam peccata dubia Fideles confiteri teneantur.*

16. In hac gravi difficultate dico primo prioris
tentiam interdum ratione subiecti non solum proba-
probabilem

7

A 4 cio

cio est decernendum. Ita Fagundez l. 3. de precepto confessionis. 4. n. 9. Solum adverte quo major est numerus, qui affertur: majorem etiam fore numerum, qui sub illis verbis (plus minusve) subintelligitur: v. g. si dicas, *peccavi decies plus minusve*, verificabitur si peccasti octo, vel duodecim vicibus. Quod si dicas, *peccasti centies plus minusve*: verificabitur si peccasti nonaginta quinque, non autem verificabitur si peccasti octoginta vicibus, vel vicibus centum, & viginti; quare non est considerandum, nisi id, quod humano, & morali loquendi modo important illa verba, plus minusve: quod, ut dixi, iudicio prudentis est decernendum. Semper attendendo ut numerus peccatorum moraliter verus Confessori pateat.

Illud (plus, minusve) importare dimidium supra quantitatem expressam, v. g. centum plus, minus, importare, centum & quinquaginta, putat Vericelli r. 1. q. moral. 5, sed non est audiendus.

24. Quoad substantiam actus, in quo est major controversia, adhuc dico probabilissimum etiam esse penitentem non obligari ad iteratam Confessionem. Ita Delugo disp. 16. sect. 2. n. 81. Quamobrem si quis sub dubio bona fide dixit, se peccasse, v. g. & deinde comperit se peccasse, & tunc, non tenebitur iterum illud peritium tanquam certum confiteri. Ratio est, quia tale peccatum jam fuit directe absolutum in prima Confessione: ergo nova absolutione non indiget. Antecedens probatur: quia ideo tu illud fassus es, & ideo Confessor profert circa illud suam sententiam, ut nimirum illud absolvat: ergo non nisi directe licet sub conditione implicita, si fuit peccatum coram Deo. Sanè si Judex secularis reum de crimine non plene probato, seu dubio, per sententiam definitivam abolveret; non posset iterum ad crimen iure in iudicium deduci: sic Covarr. l. Variar. c. 1. n. 8. citatus à Sanchez l. 8. de matr. disp. 34. n. 57. ergo esse signum quod directe fuit absolutum. Non ita profecto quando quis absolvitur ab instantia, seu observatione iudicij, id quod fit per sententiam interlocutoriam: nam tunc ex novis indiciis, novisque probationibus potest iterum in iudicium deduci: at in casu nostro sententia Confessarii est definitiva, ut ex se constat: ergo directe illud peccatum absolvit.

25. Confirmatur, si quis dubius de excommunicatione, suspensione, irregularitate ex Delugo de penit. disp. 16. sect. 2. n. 83. voto etiam reservato, ex Sanchez l. 4. in Dec. c. 44. n. 10. petat ad cautelam absolutionem, vel dispensationem, & post eam obtentam comperiat vincula illa fuisse certa; non propterea indiget nova absolutione seu dispensatione: certe non propter aliam rationem, nisi quia absolutio fuit absolute data sub conditione, quod vincula illa adessent, sed jam aderant: ergo fuerunt perfectissime dissoluta: ita in casu nostro, & c. Hanc sententiam explicatam à n. 24. probat Th. Hurt. r. 2. mor. c. 1. dub. 8. & nimis excedit in eius censura. Verum, si operas hanc nostram sententiam pluribus confirmatam lege P. Hieronymum Fer. de scandalo & corr. d. 1. q. 78. n. 15. nostræ Soc. qui in opere nuper impresso affert inter cetera Responsum Patrum Romani Collegij de tam Provincia Austria, in prædictæ sententiæ confirmationem: ea autem pro curiosis, hæc est.

Quoad Secundam partem quod scilicet peccata quæ aliquando sub dubio confessi sumus, postmodum vero certa nobis sunt, confiteri non tenemur, Consensus, posse permitti cum non careat solidis fundamentis, & illam in suis libris defendant Leander de Sacram. l. 1. tr. 5. d. 5. q. 27. Marcus Vidalinrac de penit. q. 7. à n. 1. Martinus de Ioseph. r. 1. lib. 1. r. 8. de penit. n. 9. Caramuel lib. 2. d. 4. & Martinus Bresserus de Conf. lib. 4. c. 18. cum aliis iudicent illam probabilem.

Hactenus Patres ex Ferrantino, cui gratias ex animo ago, quod hoc loco citans meum primum Opusculum Methodi Confessionis, Aureum illud appellaverit. Tam Alchimica (fas ita loqui) fuit ejus urbanitas, ut meum plumbum potuerit in aurum artificiosa humanitate convertere.

Dignus interim ipse, ut potiore iure confiteretur, sed pretiosum sibi ducit nomen ab Antiquo confessoris integre configuratum peccatum; quod tam ipsam ab Confessariis, vel alteruter dubitant, an sit peccatum veniale: si post absolutionem agnoscat etiam peccatum, attingere culpam, non fore opus nova Confessione. Sanchez lib. 1. in Dec. c. 69. Ratio est, quia parte integre apertum fuit peccatum eo modo, quo commissum: & ex altera ad valorem Sacramenti est necesse quod penitenti, vel Confessario illud esse mortale, quod absolvitur.

27. Secundò idem dicendum cum Sa. r. de penit. ar. 1. v. n. 6. Hurt. disp. 11. diff. 5. de pen. Portell. in casu reservati. n. 7. cum quis confitetur peccatum, vel an servatum sive iure, sive de facto dubium. De peccato ut si dubigaretur an peccatum, v. g. abortum, vel peccatum esse de facto esset, ut cum constaret peccatum, etiam si esse reservatum, dubitaretur tamen an factum esset. matus, atque adeo ap. penitens abortum commisit.

17. Ratio ergo hujus secundi dicti est, quod tunc reservatio sit odiosa, est restringenda, nec eadem recordanda peccata certa. Sic etiam dubia Hæresis non subiacet reservationi & Merolla, & Thoma Delbene. Verricelli Tr. 8. quest. mor. 24. Sic dubium de incontinentia perpetua non subiacet reservationi, & in q. Castitatis perpetua non subiacet reservationi, & Pontio apud eundem Verr. Sic dubia Confessione obligat ad vitandum Fideles, ex Diana apud eundem Verr. Sic filius expositus, quia est dubium, an intelligatur legitimus tamen reputatur, ex eodem Verr. & citante, & necessariam limitationem ponente.

29. Tertio, rustici, mulierculæ, puerique, qui fide suas Confessiones coram Parocho, etiam in grossiore modo exhibuerunt, licet peritiores et diiores effecti videant in multis de secessis, unde tanta dubia pro certis, & contra; unumque tamen alio se dixisse animadvertant, non sunt cogendi ad Confessiones. Sic Fagund. præcept. Eccl. lib. 1. c. 166. Re Delugo de penit. disp. 16. sect. 2. n. 15. Ratio satis superque, saltem in consilio, Confessionem peccata precepit, & directe absolvit: & ex alia praxis fidelium est hæc Confessiones non tunc quod si fideles obligarentur, omnia semper peccata obnoxia. His ita disputatis, Inquiret quis, an commississe mortale, dubius vero, num illud confessus, an, inquam obligetur ad illud iterum Confessionem, Respondet tribus dictis. Dico primo, non obligari. Dico Secundo non scrupulosum obligari, si diuturnum tempus intercessit inter Confessionem, quam bona fide, morali præcedente, solebat exhibere, & inter dubitationem nunc illi suboritur. Dico 3. Hunc non scrupulosum obligari ad illud Confitendum si parvum tempus intercessit.

Ratio primi dicti est eadem quam dixi Cap. 1. de n. 16.

Ratio Secundi est, quia Moraliter (sunt verba posit.) Io. Præ. de integr. conf. q. 5. sub 3. n. 11. rantinum supra citatum n. 666. Impossibile est peccatum tempus positivè recordari omnium, quod confessus est, ac proinde onus intolerabile esset, si obligaretur confiteri ea de quibus dubitat, cum quando confessus.

Ratio tertij dicti est, quia ex una parte præceptum obligans ad confitenda peccata, certum est, & possessione obligandi, & ex alia, non ad illud ducta ex scrupulis, vel ex temporis lapsu diuturno vel ex alio capite, quod hic certe non apparet. At aliquis posset contrarium concludere ex eo, quod dubio melior sit conditio libertatis, quæ non est obliganda ab obligatione dubia confitendi, quæ superius Respondet. Certe fatemur, primo fuisse libertatem, sed deinde à certo peccato commissio ejusmodi libertas certo ligata ad obligationem

simè etiam in die peccasse; alia tamen in parva rusti-
corum villa, vix semel in hebdomada; qua ratione id
explicandum non esse censuimus?

40. Addit rectè Vasquez de penit. l. 1. c. 1. dub. 5.
num. 3. (quod & ea quæ §. 5. & 6. diximus confirmat)
circa numerum actuum interiorum non esse hos habi-
tuales peccatores cogendos ad explicandum frequen-
tiam & numerum per hebdomadas aut dies: sicuti dici-
mus cogi debere circa frequentiam ipsorum actuum ex-
teriorum, v. g. fornicationum; ut scilicet dicant, si re-
cordentur, quoties plus minus peccaverint per dies, per
hebdomadas &c. Ratio est, quia in his actibus internis
videtur impossibile eos ad aliquem numerum sine ma-
gni erroris periculo, siue per excessum, siue per defectum
reducere: quod periculum communiter non est in ex-
ternis.

41. Quod dictum est exempli gratia hæcenus de
Meretrice: dic cum Vasq. ib. n. 41. de fure habituali, de
usurario, de similibus: satis enim est explicare confuso
modo frequentiam furti gravis, seu iniusti lucri: v. g.
si fur, vel usurarius per decem annos, quatuor, vel quin-
que plus minus furando in mense, vel hebdomada ma-
teriam gravem.

42. Idem dic cum Vasq. ib. de eo qui passim concu-
piscit feminas sibi obvias, dicat enim: per duos annos
obvias concupivi; addatque species principales, an fre-
quenter cognatas, an facias, an conjugatas, &c. De de-
lectationibus morosis dicam infra c. 7. §. 1.

43. Idem dico cum Henriquez l. 5. c. 5. n. 9. & Fagun-
dez 2. præcep. Eccles. l. 3. c. 4. n. 11. de habente domi Con-
cubinam: satis est enim si dicat, puellam ut uxorem ha-
bui per tres annos, addatque, semel in die plus minus il-
lam cognovi. Quid enim si cognovisset solum semel in
mente: debet igitur saltem in confuso frequentia declarari.

44. Idem denique cum Delugo d. p. 16 de pen. sect. 2. 4.
n. 57 §. in colloquendi frequentia de rebus turpibus
cum peccato mortali: quando enim adest difficultas ex-
plicandi numerum, ut certè sæpè accidit male moratis
adolescentibus; sufficit explicare consuetudinem, tem-
pus, & species principales, quas inter loquendum concu-
piere, proportionaliter sicut dictum est de Meretrice.

45. Illud denique hic adverteo cum Vasq. 9. 91. de
penit. art. 1. dub. 5. n. 3. quam sequitur Delugo citatus
de penit. disp. 16. sect. 14. num. 582. quod ille qui propter
inveteratam consuetudinem non potest numerum pec-
catorum distinctè explicare, & ideo dicit tempus, ut de
Meretrice & prædictis dictum est, non tenetur postea
iterum confiteri peccata particularia, quæ sibi in me-
moriâ occurrunt, licet possit ea magis distinctè ape-
rire. Ratio est, inquit, quia jam in illa confusa narratio-
ne comprehensa, & directè absoluta fuere: juxta ea
quæ diximus supra n. 14.

§. VIII. De unitate unius peccati.

64. VNum in hoc & præcedentibus parataphis, su-
perest explicandum. Diximus, quando actus
tendunt in unum finem, atque adeo unus dependet ab
alio, facite unum in genere moris; Jam, quando unus
actus ab alio non dependet, sed sunt disparati: v. g. con-
cupivit nunc quis puellam: & hinc ad horam concupis-
cit eandem, sed independenter à primo actu, ut usu so-
let evenire sæpius; quid requiritur ad hoc ut sit unus,
& ut unum, non autem ut duo peccata sint apertenda?

47. Respondeo. Regula universalis est huiusmodi. Si
intermediat multum temporis inter actus: & ex alia par-
te actus posterior concupiscentiæ v. g. non habeatur ex
vi prioris, iudicatur distinctus actus, distinctamque
numero peccatum. At si breve tempus intericiatur
censetur facere unum cum priore: sicuti qui percussit
proximum una percussione, & deinde in eodem calore
iterum percussit; unum in genere moris actum, unum-
que peccatum commississe reputatur.

48. At difficultas subnascentur equodnam est hoc

modicum tempus? Respondeo cum Delugo dis-
p. 16. sect. 16. n. 569. decernendum id esse præter
iudicio, ut videatur an veluti eodem impetu con-
cupiscentiæ v. g. redeat quis post interruptionem
tius calore agitur concupiscat: si prius, unum
catum moraliter: si posterius, duo: numerusque
vione aut alia causa excusetur; explicandus
dubium enodandum. An scilicet debeas explicare
uno actu concupiscentiæ puellæ v. g. vel deinde
ter lædendi inimicum, durasse per tot vel tot
Dico ergo: cum in aliquo ex his actibus uno calore
cupiscentiæ, unoque impetu in eadem cogi
peritis, semel moraliter peccas, atque adeo
tempus explicandum. Quoniam vero quando
di actus unum, v. g. per sex, vel per decem horas
rant, impossibile moraliter est, ut id uno eodem
fiat; ideo necessarium tunc, & sufficiens erit
sex horas, vel per decem concupisci, &c. Sic
explicabuntur interruptiones; quæ humanum
lent incedere, ut dictum est superius: vel
rietur peccatum veluti habituale unum per
illas horas.

50. Ex his multa inferuntur, quæ maxime ad
dientiam confessionem conferre poterunt.

Blasphemia.

Primo, qui uno Blasphemæ impetu blasphemæ
dem calore licet post aliquam interruptionem
miam iteret bis, ter, pluries; satis est ex
de justis. tract. 3. disp. 41. dicere, blasphemavi
moraliter peccatum commississe. An omnes blasphemæ
ejusdem sint speciei, dicitur infra c. 3. §. 1.

Percussiones.

51. Secundo, si quis aliquem uno ira impetu
quater, vel pluries percussit, vel vulnerat, unum
peccatum committit: & Clericus si sit, qui percu-
itiam tantum excommunicationem sic percussio
cidi; satisque erit sic fateri: *hominem vel Clericum
vixit percussi, vel vulneravi*. Ita Azor. T. 1. lib. 4. n.
quæst. 3.

Invamenta, & vota.

52. Qui simili uno impetu de eadem re perjurat
ramento asseritorio, atque iterum iterumque, eodem
lore, iurando confirmat semel peccatum, iurando
dicat, *iuravi falsò*. Ita Delugo. mox cit. d. 16. sect. 14.
Pari modo qui eandem rem Deo vel homini promi-
cam confirmans iterato, vel juramento promi-
rio & deinde semel non observat; semel peccat, et
lugo, d. p. 16. disp. 16. sect. 4. n. 146. cum repetit
ejusdem voti & juramenti non mutat speciem, nec
tiplicet peccata. An omnia iuramenta sint equalita-
tionis dicam infra c. 3. §. 2.

Detractiones.

53. Qui unico veluti contextu continui
de altero detrahente, licet occasione data aliquam
detractionem interrumpat, & licet alias diversis
dem detractionis materias tēgat; unum moraliter
catum committit, satisque erit si sic fateatur, *semel
ter de quodam detraxi*. Ita idem ib. sec. 16. n. 539. ubi
beat explicare vel numerum circumstantiarum, vel
rum eorum, de quibus detrahit, dicitur infra c. 3. §. 3.

Contumelia.

54. Qui pari modo injurias, contumeliasque
superadditque unico ira fervore, licet interponat
alia verba ad injurias minimè pertinentia semel
proximum affectisse censetur. Quare sufficit si dicat
Injuria proximum. Ita Delugo ibid. n. 561.

Ministrare Sacramentum Penitentia in peccato mortali.

55. Qui Sacerdos successivè audit in peccato mortali
tali plures Confessiones unam post aliam, in

probabili non committit plura numero distincta peccata. Idem dic si Confessarius idem modicè deflexit ad alios sermones modicè facientes ad huiusmodi ministerium: unde satis erit si dicat, *audivi una vice plures Confessiones absolutionem in statu peccati mortalis ministrando. Ita idem ibid. n. 558. & sect. 3. n. 135.*

Fornicationis.

46. Contra; qui una, eademque nocte v. g. plures copulas habet cum eadem, multo magis qui plures copulas cum pluribus eadem nocte init, sicuti etiam qui plures successively occidit; debet numerum explicare copulationum & occisionum. Ita idem *ibid. n. 557. & n. 558.* Ratio est, quia hic sunt diversi omnino actus consummationis, nec unus faciens moralem unitatem cum alio: in precedentibus verò illi actus, v. g. detractionum ex facili unitatem moralem, sic enim modo humano altari solet.

57. Hæc exempli gratia tetigisse sufficit: certa, quæ hic facere possent, suis quæque in materiis explicabuntur. Solum animadverti contingere interdum posse, ut (licet sine interruptione) transeat tamen quis ad aliam speciem peccati, tunc eam explicandam omnino esse nequaquam est ambigendum: v. g. capiti percutere, & deinde voluit occidere, ac occidisti: capiti clam detrahere, & deinde inter detrahendum supervenit detractionem, tunc etiam detractionem coram detracto exhibitam, hoc est contumeliam, præter verba & detractionem ipsam esse Confessori aperiendam, ut de se patet. Ita Delugo *ibid. n. 59. fine.*

Petens, si quis in prædictis sic se accusaret, *Blasphemavi Patrem, Audivi Confessiones in mortali decies*: obligatur Confessarius interrogare, an id fuerit uno impetu atque adeo ex prædicta doctrina, semel moraliter; an vero fuerit in diversis. v. g. diebus, atque adeo verè & physice decies? Iuvat enim id scire ad expediendam Confessionem, & ne obligetur Confessor ad talem interrogationem. Idem quæri potest in occisione simul multorum, in desiderio ejusdem rei eodem calore repetitis, in detractione moraliter una de eodem continuata, juxta mox dicenda §. 19. n. 61. Idem in actibus turpibus de quibus mox §. 20. n. 71.

Respondendo non obligari. Ratio est, quia est etiam probabile illas blasphemias, juramenta, & similia esse multiplicia numero per multiplices actus, quamvis uno calore, seu una continuata successione factos: quare tunc Confessarius poterit huic se opinioni conformare. Explicat. Probabile est, blasphemantem uno respectu decies committere decem numero mortalia: probabile item est committere unum. Iam si penitens qui uno impetu decies blasphemavit, fateatur se emisisse decem blasphemias, verum dicit juxta priorem opinionem: illam ergo sequendo Confessarius prudenter se geret. Quod si alius penitens in simili uno impetu decem blasphemiarum fateatur se semel blasphemasse, quia opinio posterior est etiam probabilis, verum irem dicit, & juxta illam absolvendo, prudenter etiam se geret Confessarius, qui (perinde ac quilibet alius) potest sequi modo unam probabilem opinionem, modo aliam, quando non est periculum tertii, ut est forè communis Doctorum sententia, à nobis (ne erretur) explicata l. 1. in Dec. c. 1. §. 5. Lege Delugo de Euch. d. 15. sect. 2. n. 45. Castrop. t. 1. d. 2. de conf. p. 2. alios citantem.

Dicit: Fac illum, qui fateatur se decies blasphemasse, verè decem in diverso calore, seu diversis diebus, blasphemias emisisse: certè Confessarius æque hunc absolvat, atque illum, qui uno impetu decies blasphemavit deciesque se blasphemasse confessus est, & tamen ille magis, seu pluries verè peccavit quam hic. Respondendo negando in illa sententia probabili illum magis, seu pluries peccasse, æqualiter enim in illa opinione utrobique numerante ipsos physicos actus, deliquerunt.

§. I X. De pluralitate individuali malitia in eodem actu.

58. Eginus qua ratione multi physice actus unus conficere possint peccatum, nunc quo modo unus actus seu peccatum multas continere possit malitias, erit consequenter declarandum. Est gravis controversia: An sicuti (ut certum est) potest esse in eodem actu multiplex malitia specie, ut est in actu turpi, v. g. contra votum Castitatis, in quo duplex sedet specie malitia, altera contra Castitatem, altera contra Religionem utraque necessariò Confessori aperienda; ita etiam in eodem uno numero actu possit residere multiplex malitia numero. Exempli gratia. An actus unus, quo qui unico ictu occidit decem homines, habeat decem numero malitias, & consequenter omnes necessariò in Confessione declarandas? Habere decem docet Vasquez de penit. q. 91. art. 1. dub. 4. non habere contendit esse probabilius Suar. de penit. disp. 21. sect. 5. à n. 34. sed me juvat ab hac speculativa questione prorsus abstinere; & ex alio principio, decernere an has malitias collocatas in uno eodemque actu sive numero distinctas, cum Vasq. sive nequaquam cum Suar. aperire Sacerdoti compellamur.

59. Dico cum Delugo de pen. disp. 16. sect. 3. à n. 133. nequaquam fideles ad id esse compellendos. Ratio abstrahens ab illa questione speculativa ducenda est ex Tridentino. Nam ex illo solum habemus præceptum confitendi singulas species, & singula numero peccata: nunquam vero apparet præceptum explicandi singulas numero malitias, quæ forte sint in singulis peccatis. Asserimus ergo à penitentibus solum explicandas species multiplicatas in eodem actu, & item omnia individua peccatorum: & quidem meritò, ut nimirum sic omnia peccata clavibus subdantur. At omnes numero malitias forte inclusas in uno eodemque peccato necessariò explicare, quia scrupulis id perplexitatibus satis erat obnoxium, cum non judicaverit benignus Dominus præcipere sub præcepto (ut ex verbis Concilij Tridentini colligitur) nos ad id obstringere fideles nequaquam possumus. Lege Leandrum apud Dianam p. 9. tr. 9. ref. 55. qui idem docet, de eo, qui unico actu voluntatis vult ad decem v. g. mulieres ejusdem conditionis accedere, aut ad eandem vult accedere pluries: satis est enim, si dicat. Vult accedere pluries ad solutam seu solutas, seu ad Conjugatas, sine necessitate exprimendi numerum obiectorum talis unicæ volitionis. Quandam necessariam explicationem habes mox n. 61.

60. Ex hac doctrina aliqua colligimus, quæ illam & clariorem reddant, & ad praxim deducant: ex quibus alia similia inferre quilibet non difficulter poterit, & nos infra, cum de singulis Decalogi præceptis agemus, alia fortasse superademus.

Occiso multorum.

61. Si simul, unica v. g. expulsionem bombardæ occidis decem, viginti, plures homines, satis est ex Delugo n. 141. si dicas, *uno ictu occidi multos*. Non sufficit autem dicere, *uno ictu occidi hominem*, seu *feci homicidium*, quia sic Confessarius intelligeret te unum tantum occidisse, atque adeo non fateris tuum peccatum, quo occidisti plures: at dicendo cum illa generalitate (*occidi multos*) intelligit, quantum satis est, peccatum, quod de facto commisisti. Propter eandem rationem modò n. 59. allatam, dicit Leander illum, de quo ibi est sermo, debere dicere. *Vult pluries accedere*: nam si diceret. *Vult accedere*, non explicaret suum peccatum, &c.

Desiderium occisionis multorum & copula cum multis.

62. Qui unico actu desiderat occidere decem, viginti, plures, ex Delugo *ibid. n. 135. sine* quique unico item voluntatis actu concupiscit copulam cum tribus, cum

cum decem, cum pluribus fœminis ejusd: rationis; satis propter eandem rationem est, si in Confessione dicat, *Semel desideravi occidere plures, & semel plures fœminas liberas concupivi.* Ita *ibid. n. 141. fine*

Detractio multorum.

63. Qui unico actu detractiois multos simul læsit propter eandem rationem non est necesse ut numerum personarum læsarum aperiat. Ita idem *ibid.* n. 135. v. g. si quis detrahatur familiæ, vel domui, vel religioni, five nuptiosa sit, five modica, satis abundeque est si dicatur, *Detrahatur cuidam familiæ*, &c. An explicanda vel materia, vel conditio personæ in fama, vel numerus personarum coram quibus exhibetur detractio; infra dicitur suo loco c. 96. 1.

Scandalum pluribus datum.

64. Qui suo unico actu peccaminoso scandalum est aliquibus, seu occasio peccandi, ne sit sollicitus explicare numerum astantium: satis enim habebit ex Delugum. 135. si dicat, *Fui semel multis occasio peccandi meo malo exemplo*. Ratio est eadem. Cetera de scandalo afferam infra §. 17.

Furtūm à multis.

65. Qui unico actu bona multorum lædit, v. g. furatur bona communiter, vel hereditatis plurium; satis est, si dicat *Furatus sum à communitate, vel ab hæreditibus*, nec esse sollicitus debet explicare, quoniam persone in illa communitate numerantur. Imò hoc in re prax communis est ex eodem *ibid.* n. 136. solum dicere, *Furatus sum rem alienam*, nihil aliud addendo : & merito, quia ille respectus ad personas in hac materia, videtur re magis materialiter habere ; quam in aliis materiis; potius enim hic consideratur quid injustè contraxisti, quam à quo abstulisti. Contra sententiam à num. 59. allatam obicit in hunc fere modum Diana p. 9. tract. 9. *resp.* 55. Ex hoc principio videtur inferri, Religioso habenti rem cum Religiosa, sufficere, sic in Confessione re accusare. Commissi fornicationem sacrilegam, sine necessitate explicandi votum esse, tum ex parte viri, tum ex parte femine : & tamen sicuti omnes docemus à viro uxorato peccante cum femina alteri nupta debere explicari matrimonium utriusque, nec satis esse dicere, *Adulterium commisi*, ita in casu Religiosi peccantis cum Religiosa, pari modo omnes docemus, debere utriusque votum explicari. Quod autem ex Doctrina data sequeretur, non adesse necessitatem utriusque votum, & utriusque matrimonium explicandi pater, quia quicunque peccata sunt unus numero actus, eo modo quo est unus actus, velle per unam volitionem occidere plures, vel uno ictu repta multos occidere, &c.

Respondendo negando, esse eodem modo. Affirmo enim imò doceo, in dictis adulterio, & Sacrilegio debere utriusque Matrimonium, & Votum declarari, sed nego in casibus, de quibus hactenus habitus est sermo. Intercurrit enim certa disparitas. Nam ejusmodi Adulterio duo faciunt (præter peccatum contra Castitatem) & injurius est suæ uxori, & cooperatur cum stuprata illa ad hoc, ut ipsa fit injuria suo Conjugi. Nec dissimili modo se habet ille Religiosus: nam & violat suum votum & item cooperatur cum religiosa suum votum pariter frangente, & licet fit per unicum actum illas malitias complectentem, unde ex hoc capite non videatur necessaria major explicatio, tamen non ita est, quia ex se violare, & cooperari ad Violationem faciendam ab alio, non sunt malitiæ diversæ specie morali, certe diversissimæ sunt, quoad conceptionem hominum, hoc est, ut Cognita una non statim cognoscatur, seu intelligatur alia. Nam inde fit, ut nisi Penitens se magis explicet, dicatque utriusque Matrimonium, & votum, non fateatur suum peccatum, sed aliud, ut in simili diximus num. 60. Confessorius enim, dum solum audit, Adulterium commissi, Votum, fregi, ex vi horum verborum

adulterium tuum, & fractionem voti tui intelligitur
vero cooperationem ad adulterium, & fractionem
terius. Non sic in casu noſtræ doctrinæ: dicitur
v. g. volui unico actu occidere, vel occidi multu
dem generis. v. g. Seculares, ex vi horum verboru
pleno latius superque meum peccatum ejusque sp
malitiam, quam ego commisi.

§. X. De mediis quæ assumuntur ad peccatum

66. **T**riplicis generis esse possunt media. Primi
differentia, ut ambulare, confidere, &c.
&c. ad occidendum. Secundò mala sed diversa
à peccato, quod ultimo intenditur, ut furari ad
occidendi Magos consulere ad adulterandum.
mala, sed eiusdem speciei: ut turpiter colloqui
tangere ad fornicandum.

67. Quoad media primi generis non est necesse
plicare, quænam media fuerint assumpta ad peccat
Vnde in prædicto exemplo satis est dicere Com
sum inimicum occidere. Præparavi media ad illum
cidendum. Ita Coninch. *de penit. d. 7. dub. 7.*

68. Quoad illā, secundi sunt generis, necesse est
nino ex Coniunct. *id.* ejusmodi media declaratur
dem habent matrimonium diversam specie, novumque
cie peccatum committitur. Qua ratione hae media
ratimne, an coniunctim cum fine sint necessario
canda, dicam infra *seq.*

69. Huc reduci si forte quis medium adiuvet: ab ipso quem inducendo ut ab ipso adiuvetur ad peccatum v. g. ad occidendum: certe, tunc, id esse expresse tanquam directam inductionem proximi ad peccatum non est dubium, ex eodem *ibid.* juxta ea quae tunc dicuntur §7. de scandalo.

70. Quid, si multorum operatus es? debetis
plicare horum numerum, vel conditionem Respon-
eum Delago *disp.* 1. 9. de *pœn. sect.* 11. num. 476. *Ita* de
si dicatur in consulo, *Vfus sum opera multorum* vel
le peccatum v.g. ad occidendum meum inimicum quæ-
cessitate numerandi personas, vel explicandi per
conditiones. Excipe unum casum in conditione, &
terum in numero.

71. In conatione quando ratione actiois talis
pōne inducitur peccatum, ad quod inducitur
v. g. usus ex opera filij ad occidendum Petrum
inimicum, duo ipse peccata commisit, utroque
sintenda, alterum est homicidium, alterum est parricidium, ad quod directè induxit filium. In numero
quodam ratione distantiæ temporis, iuxta fœderis
§. 5. *num. 4.* multiplicata numero fuerunt tunc peccata
v. g. si induxisti nunc Petrum initio anni, & Petrum
eiusdem anni ad occidendum, tunc sunt duo
peccaminosi numero distincti distinctum aspectu,
si induxisti simul in eodem, actu plures vel septuaginta
sed unus dependet ab alio, ita ut iuxta fœderis
§. 5. & 6. non inducantur plures numero actus in genere
moris: tunc §. cum sit unus moraliter peccatum, tunc
§. dixi dixi. dicere. Plures induxi unico actu, &c.

[illegible]

principali actu satis explicatur ea praecedentia; vel
ratione sequentia, quae actum comitari consueverunt, quae
ad ipsum non extrahunt ad aliam speciem: nam
ad summum aggravant intra eandem, quae non
necesse est explicanda, ut paulo post dicitur §. 1. de
verborum tantis aggravantibus. Dixi, sine ordine ad aliam
speciem copulam: tunc enim certo essent explicanda:
quia jam committit aliud numero peccatum.

§. XI. De sine peccaminoso, vel non peccaminoso.

Diximus de mediis, dicamus nunc de fine, exem-
plumque charitatis gratia sit ejusmodi. Sit, qui
ad peccatum Millam die festo ad finem furandi, vel studendi,
betone manifestari talis finis in Confessione, idem so-
loqui, quod in quocumque actu commissionis, ut si quis
peccet propter adulterium, vel propter studium, debet
etiam adulterium & adulterium explicare?

74. Dico, si finis sit ex se pravus, nequaquam debet. Ita Suarez
de peccat. disp. 22. sect. 4. num. 8. alique passim. Ratio est
quia in peccato casu duplex adest specie malitia, in poste-
riore domtaxat una. Quare in casibus propositis, si Mi-
llam reliquas, vel fueris ut studeas, satis est si dicas, te
peccatum non interfuisse vel esse furatum: si vero ut adul-
terium patres, tum furatum, vel Millam, tum adulterium
esse omnino explicandum.

75. At quando utrumque est aperiendum, potestne
separatum fieri, in hunc modum, *Furatus sum & insu-
per habui animum adulterandi*? Respondeo in duobus
casibus procedere hoc dubium possit. Primo in casu,
quo prima vice unum ex his factus es, oblitus inculpa-
biliter alterius; velis postea, illud, quod oblitus fuisti,
confiteri.

76. In priore casu, Dico non posse separatim aperi-
ri. Ita Delugo de pen. disp. 19. n. 652. contra Suarez de pe-
nit. disp. 12. sect. 2. n. 9. Ratio est quia non explicares pec-
catum quod fecisti, sed significares te duo peccata fa-
ctisse, quod non est verum; Sacerdos enim dum audit
te furatum esse, & deinde te voluisse adulterium; ex tuo
modo loquendi duo numero peccata concipit te com-
misisse, cum tamen tu unum numero, cum duplici illa
malitia commisisses.

77. In casu posteriore Dico aperiiri posse separatim;
& sic quia in prima Confessione jam dixi me v. g. fura-
tum esse: satis habuero si in secunda Confessione dicam
Habui animum adulterandi. Ita Sanchez l. 4. in Dec. c. 11.
n. 14. alique plures apud Bonacina disp. 5. de Sac. q. 5.
sect. 2. §. 3. diff. 1. n. 9. Ratio est quia jam subdidi clavi-
bus primam malitiam: satis igitur erit si postea expli-
cem secundam. Est autem adhibenda limitatio quaedam,
quam mox afferam num. 81.

78. Dices. At sic significabo me duo peccata com-
misisse, sicuti modo significabam in prima Confessione
Respondeo non ita esse: nam quando illa separatim sit
in eadem Confessione; ego ex modo loquendi signifi-
cabo duo peccata commisisse: at quando id facio in
secunda Confessione: non significo me commisisse
duo peccata, sed praescindo: possum enim secunda vice
confiteri idem peccatum, quod aliis sum confessus, atque
adeo dum dico me adulterium voluisse: non significo
me adulterium solum voluisse, ut ex modo loquendi si-
gnificabam in prima Confessione.

§. XII. An peccatum continens multas specie malitias
dividi in Confessione possit.

79. Ex proximè dictis solvitur celebris illa & uni-
versalis dubitatio, an malitia, seu circumstan-
tia, quae necessario in Confessione sunt explicandae ape-
riant separatim: v. g. qui habet votum castitatis, pec-
catum contra ipsum, utrum possit, dividendo peccatum
sic se accusare: *Peccavi contra castitatem, & insuper pec-
cavi contra votum à me emissum*: an verò obligetur sic
Pars II.

unum loqui, *voti castitatis à me emissi reus, contra ip-
sum delinquit.*

80. Dico simili ratione qua §. praecedenti diximus,
posse nos hic dubitare, Primò in casu primae Confes-
sionis. Secundò in casu secundae Confessionis, quando
forte in prima alicuius necessariae circumstantiae fueris
inculpabiliter oblitus. Et simili quidem responsione Di-
co in priore casu non posse, posse verò in posteriore.
Rationes sunt eadem, eodem superiore §. à nobis allatae.

81. Supponimus tamen tum ibi, tum hic malitiam
non explicatam in prima, posse solum explicari sufficien-
ter in secunda: v. g. in casu voti praedicti, potest; quia
dicendo in secunda Confessione, *peccavi contra votum*,
ita malitia in prima Confessione omissa declaratur. At
in peccato v. g. violentiae; non potest: Si enim quis,
exempli causa, violenter puellam cognovit, & prima
Confessione dixit, *se cognovisse puellam*: si in secunda di-
cat, *se violentum in quadam personam fuisse*; non suf-
ficienter explicat peccatum in ultima specie à se com-
missum: violentum enim esse contra aliquem, est quid
genericum ad violentum in re, in persona, in honore.

§. XIII. An peccatum complexens plures numero malitias
dividi in Confessione possit.

82. Sed jam suboritur alia dubitatio. Diximus de se-
paratione malitiarum specie distinctarum: quid
de divisione numerica? Aliquis v. g. unico ictu duos ho-
mines interemit: potestne se accusare in hunc modum?
Occidi unum hominem, & deinde, Occidi alium hominem.
Sic etiam si forte eriperit quis centum aureos, licetne
sic fateari? *Furatus sum quinquaginta, & deinde, furatus sum
alia quinquaginta.*

83. Dico in prima, eademque Confessione non lice-
re. Ita Valquez q. 91. de pen. art. 1. dub. 3, quia juxta supra
dicta non explicatur peccatum commissum, sed duo
peccata, quae commissum non sunt. Superest ergo solum
decernere de secunda Confessione, quando forte quis
in prima inculpat & sine solo factus est suum pecca-
tum sub una malitia, sed deinde recordatus vult aliam
confiteri: potestne hanc solum manifestare? Dico iti-
dem, cum Delugo de pen. l. 6. disp. 16. sect. 1660 juxta
superius dicta, posse, sed sub limitatione allata n. 81. id-
est quando in secunda Confessione explicari potest ma-
litia omissa, sine mentione, seu sine consortio alterius
jam manifestatae Ratio est eadem ac ibidem dicta.

84. Hinc collige, quia in homicidio duorum uno
ictu perpetrato, violatum est duplex ius duorum homi-
num; licebit tibi in secunda Confessione dicere tantum,
Occidi hominem: quia satis explicabis malitiam non-
dum clavibus subdidi. Ita etiam in unico furto, quod
gravior laesit duos; propter eandem rationem. At in
furto centum aureorum v. g. quo laesisti ius fortunatum
unius tantum hominis: si in prima Confessione dixisti
te furatum esse quinquaginta, & deinde in secunda, *te
alia quinquaginta esse furatum*; non satis explicares pec-
catum tuum: quia explicares à te violatum esse ius for-
tunatum in quinquaginta, quod nunquam fuit: necesse
igitur tunc erit aperire iterum peccatum tuum, id est *fura-
tum te esse centum aureos*: Expeditius te gessisses, si in pri-
ma Confessione dixisses *te furatum esse materiam gra-
vem*: nam ad aliud deinde non obligaberis. Sed de hac
re dicitur infra cap. 8. §. 1.

§. XIV. De peccatis ex ignorantia,

85. Vi ex ignorantia vincibili & moraliter culpa-
bili delinquit, ejusdem specie peccatum commit-
tit, atque is qui scienter. Ita Sanchez l. 1. in decal. c. 17.
num. 2. Suarez de penit. disp. 22. sect. 4. num. 14. Valquez
1. 2. disp. 11. qui limitat in infidelitate. Ratio est quia
finaliter malitia in utroque casu ex eodem obiecto su-
mitur: exemplis rem clarius proponamus. Dicimus ejus-
dem speciei homicidium fecisse eum qui occidit quem
sciebat

sciebat esse hominem, & qui occidit quem ex negligetia moraliter culpabili non cognovit esse hominem, sed putavit v.g. esse feram. Eodem modo qui Sacro interesse die festivo negligit, sive id ex consilio faciat, sive faciat ignoranter, cum tamen advertat grave debitum inquirendi, nec velit, cum possit inquirere, in idem specie peccatum incidit. Quare in utroque, & simili quocumque casu sufficit hoc modo se reum in confessione facere: *Homicidium commisi, Missam non interfui die festo, &c.*

86. Adverte tamen in duobus casibus esse ignorantiam explicandam. Primum quando ignorantia excusat ab incurrenda censura, quae subinde imponitur violanti scienter & temere aliquod praeceptum, ex Sane. *ibid.* Secundum ex eodem *ibid.* quando ob ignorantiam aliqui exponitur periculo in alia specie delinquendi, v. si ignoret statum foeminae, quam quis cognoscit: tunc enim se exponit periculo adulterij, vel sacrilegij, si nupta, vel Deo sacra sit.

87. Petes ignorantiam affectata, qua quis consulto vult laborare, ut liberius peccet, v.g. vult ignorare hunc esse diem festum, ut sine remorsu negligat sacrum, vel opera servilia exerceat: estne ejusmodi affectus in Confessione aperiendus? Respondeo non ita: quia id nec mutat speciem, immo nec notabiliter aggravat. Ita Delugo de pen. disp. 16. sect. 4. §. 6. num. 183. contra Sanchez.

§. XV. De peccatis ex conscientia erronea.

88. **Q**ui item peccat ex conscientia erronea regulariter non obligatur id explicare: Ita Sanchez lib. 1. in Decal. c. 11. n. 5. v.g. putat quis hodie esse diem festum, & tamen non interest Sacro: satis est Sacerdoti si dicat se non interfuisse Sacro die festivo. Si proiecit in flumen plumbum, credens esse aurum alienum, satis est si fateatur se projecisse alienum aurum, intelligens corde aurum putativum, &c. si non persuadens hodie esse jejunium ex praecepto, cum tamen non jejunet, sufficit dicere, violavi jejunij praeceptum, & sic de similibus. Ratio horum est quia haec in obiecto habet eandem specie malitiam.

89. Dixi (regulariter) quia interdum illa conscientia erronea est explicanda, ex Delugo disp. 16. de pen. sect. 4. n. 504. propter censuram, vel propter reservationem peccato forte connexam. Nam nec censura, nec consequenter reservatio peccati incurritur ex peccato contra conscientiam erroneam perpetrato v.g. percutit quis Petrum credens esse Clericum, cum tamen Clericus non sit; verè non incurrit excommunicationem Canonis, si quis suadente. Item peccat quis peccato v.g. perjurij putans perjurium in sua dioecesi esse reservatum, cum tamen de facto non sit, verè non committit peccatum reservatum. Idem est, si quis, putans furari aurum obolum esse peccatum mortale, & reservatum, quia forte in illa dioecesi furtum mortale est casus reservatus) obolum furetur; idem, inquam, esse: nam licet ex conscientia erronea, hic mortaliter peccaret: tamen non incurrit in peccatum reservatum: quia reservatio est odiosa, unde cadere solum debet supra furtum, ex se & ex obiecto mortale: Adde ex hac ratione fari saltem dubium an tale peccatum sit reservatum: ergo jure reservatum non erit, quia non nisi peccata certa de facto reservantur. Ita Suarez de Conf. disp. 40. sect. 6. n. 5. & 10. 2. de Relig. lib. 4. c. 5. n. 15. Hurtad. de pen. disp. 11. dub. 9. Sa V. casus reservati, num. 5. Sanchez lib. 1. in decal. c. 10. n. 74. apud Delugo de pen. disp. 20. sect. 2. num. 18.

90. Rursus conscientia erronea est interdum explicanda ad cognoscendum ipsum peccatum. Ita Delugo de pen. disp. 16. sect. 1. n. 504. Si enim puer v.g. fateatur se non jejunasse die Vigiliae, & nihil aliud addat; Confessor judicabit hunc non peccasse: dicat ergo puer se credidisse fuisse obligatum.

91. Denique expedit hanc circumstantiam sapissimè explicari à penitente, ut nimirum instruat de veritate à Confessario.

92. Petes: si quis ea labore conscientia ut nesciat an id quod committit, sit peccatum an veniale; obligaturne huiusmodi conscientiam facere Sacerdoti? Respondeo id dependere a quaestione, qua universaliter quaeritur, an quicquid facit contra conscientiam dicentem aliquod peccatum confusè, non determinando an sit mortale, peccet mortaliter, an solum venialiter. Quod ergo Valentia tom. 2. disp. 2. q. 14. p. 4. Navarrius in preiudicio 9. num. 9. probabiliter docent tunc peccati venialiter, quia tunc solum peccatur contra communem malitiam rationem peccati venialis: tali: quae cum abstrahat ab utroque, imperfecto genere motis, & consequenter non mortalis, non erit obligatio id confitendi.

93. Scio Vasquez in 112. disp. 59. c. 3. n. 10. in decal. c. 1. n. 7. alioque tenere tunc peccatum taliter. Primum quia cum sine alio examine tunc exponit se periculo peccandi mortaliter. Secundum virtualiter vult illud agere, qualecunque fuerit mortale. Sed licet hoc sit probabiliter dictum, si huius rationibus responderi possit. Ad primam, cum peccatum quidem mortaliter, si tamen in riculum adverteret, vel advertere se possit, ad mortalem peccati se debere melius examen adhibere, ita non sufficit in casu, in quo solum quatuor quod in praxi communiter solet contingere, scilicet conscientia operanti non offertur nisi unum commune peccati, sine accessu alterius obligandi secundum nego virtualiter cum velle qualemque mortale: Sed aio potius velle à mortali abstrahere solum vult id, quod abstrahit ab utroque, atque ad peccatum imperfectum in genere culpae, quae non potest nisi imperfectè gravis, atque adeo non gravis. Inempla hic non nemo ponit, Verri, Tr. 2. q. 1. m. 7. quae barentur à doctis, Fidelibus valde faverent. Primum Rusticus sciat esse peccatum, jurare falsum in iudicio, sed nunquam dubitavit, mortale an veniale, si quis ita generice dicat; potius volo peccare, quam mori, si quis ita cupiat, volo furari illum librum, cogitat, quanti ille liber valeat. Hi enim tres peccant venialiter, quia non apprehendunt obiectum esse grave.

§. XVI. De peccante contra praeceptum Superiorem.

94. **N**on est specie diversum, atque adeo specialiter explicandum peccatum, quo quis violat praeceptum unius Superioris, ab eo peccato, quo quis violat praeceptum alterius: v.g. si Rex Pontifex vel Episcopus, seu, si lex humana, vel divina id præcipiant. Ita Sanchez l. 9. de Matrimonio disp. 15. m. 1. 2. 10. in 1. 2. tract. 13. disp. 3. sect. 2. Valq. 1. tom. 1. disp. 9. c. 1. Ratio est, quia si ex eodem motivo præcipiunt, materialiter se habet diversitas Superiorum. Si ex diverso motivo; jam aderit diversitas speciei, modò dicam, non quidem sumpta à diversitate Superiorum, quae diversitas etiam hic habebit se materialiter, sed à motivorum diversitate.

95. Quid igitur, si diversi superiores, vel etiam unum & idem diversis virtutum motivis aliquid præcipiant? Respondeo tum fore diversas species, adeoque Confessor potest facienda. Ita iidem v.g. idem vel diversi superiores præcipiant Missam audiri ob virtutem religionis, at jejunium præcipiant ob virtutem temperantiae, vel violatio præcepti de Missa, & violatio præcepti de jejunio, specie morali differunt.

96. Verum unde colligam superiores sub diverso tutum, vel sub eodem motivo præcipere? Respondeo de duobus capitibus, quae si rectè perpendantur ad se reducuntur. Primum ex ipso actu qui præcipitur: Superiores etiam quando præcipiunt aliquem actum virtutis semper intendunt honestatem talis virtutis, ex Delugo disp. 16. de pen. sect. 5. §. 2. n. 157. Pontifex Summus jubet audiri Missam tali die. Quia audire Missam

virtutis Religionis; censendus est intendere horum ipsam virtutis Religionis, & ex motivo istiusmodi actum precipere. Pari modo si precipiat in Quadragesima, vel vigilia, quia actus jejunium est actus virtutis Temperantiae; censendus est eodem motivo Temperantiae principaliter precipere; et eodem alio fine minus principaliter, v. g. ad colendum Christi passionem, vel ad Sancti alicuius reverentiam, id quod ad virtutem Religionis spectat, moveatur. Quia tamen finis minus principalis, qui ad illud de quo agimus, nisi expresse inducitur, in considerationem non venit; ideo speciem peccati non attribuit. Ita idem

Secundo ex ipsa materia, in qua superioris praecceptum versatur: Vt in istis exemplis, quia auditio Missae, est in materia pertinente ad Religionem; jejunium in materia pertinente ad Temperantiam; Missa ex motivo Religionis; jejunium ex motivo Temperantiae precipitur. Sic idem Delago ibid. c. n. 255.

Ex dictis collige, cur quando idem Superior eundem rem pluries, seu per plura numero praeccepta precipit, si non pareatur, unum peccatum committitur non plura: ratio enim est ex Sanc. cit. l. 9. de matr. dist. 5. n. 6. quia ex uno eodemque motivo procedit. Hinc si quis non audiat Sacram die Dominico in quem forte inciderit festum S. Apostoli, unum peccatum committit. Si quis non jejunet die vigiliae, in qua concurrens dies quatuor temporum semel item delinquit. Ratio est supradicta, quia tunc superior ex uno tantum motivo, Missam, & ex uno, jejunium praecipisse censendus est.

Illud hic diligenter nota cum Delago citato de peccat. dist. 6. sect. 5. n. 155. maximum esse discrimen inter violationem praecceptorum praedictam & violationem voti: Nam materia praeccepta in transgrediente praecceptorum debet in Confessione explicari, quia ex materia cognoscitur, ut modò dictum est, in qua specie sit actus praecceptorum: v. g. non satis est dicere: *Non obtemperavi Ecclesiae praeccepto*: dicendum enim est: *Non obtemperavi Ecclesiae praeccepto: Missam, vel jejunium*: nam prius est peccatum contra Religionem, contra Temperantiam posterius. At verò cum omnia vota solum concipiuntur & obligant propter motivum colendi Deum, atque adeo Religionis; satis est dicere: *Non servavi votum in re meo*; sine necessitate materiam explicandi; nisi aliud forte peccatum in voti fractione includatur, ut si ille qui votum audit Missam die Dominico, non audisset: tunc enim & votum & praecceptum Ecclesiae violans duo peccata committit, contra duas ultimas species Religionis, nempe contra obligationem ex voto, & obligationem ex praeccepto, ut omnes fatentur, & nos dicimus infra c. 3. §. 2. n. 10.

De Multiplicatione Censurarum ratione plurium, praecceptorum.

Petes: Quid de multiplicatione Censurarum ex diversitate praecipientium sub censura? Prohibent V. G. Summus Pontifex, & Episcopus eundem actum. V. G. Incestum sub excommunicatione latae sententiae, duplicem excommunicationem utramque constituentem incurrit, qui committit incestum?

Respondetur sub necessaria distinctione. ex Soar. Coninc. alique, quos sequitur citatque Bonac. de Cens. in Comm. dist. 4. §. 4. n. 11. Vna incurritur excommunicatio (idem dicitur aliis censuris poenisque) si superiores sunt inaequalis potestatis, Summus Pontifex V. G. & Episcopus, qui non intendunt concedere novum jus, sed alterius confirmare. Vna item, si idem Superior; V. G. Summus Pontifex eandem excommunicationem bis, iter, pluries repetet. Vna item si sint Superiores eiusdem seu aequalis in eadem communicata potestatis. V. G. Episcopus praecessor, & Episcopus successor, etiam si novam jus constituere proficerentur. Ratio horum est, quia in his casibus, eademque censura firmatur, seu repetitur.

At verò si Superiores sint inaequalis potestatis, V. G. Summus Pontifex, & Episcopus censuramque alicui actui

adnectant & novum ius concedere, ex verbis legis, colligatur; plures censuram incurritur, atque omnes Confessori propalanda; etiam si illi superiores moverentur uno eodemque motivo. Ratio est, quia tunc subditi delinquens contumax est contra plures potestates, illis non obediendo, seu inobedientia sua qualibet excommunicatio adnexa.

De multiplicatione Reservationum eiusdem Peccati.

Quid si plures Superiores reservent idem peccatum? Id enim hac occasione scire oportet, ut possit nimirum cognosci cuiusnam Superioris licentia requiratur ad illud absolvendum: Respondetur non ab simili distinctione. Si enim Superiores inaequalis potestatis non ius non condant, vel si idem Superior pluries repetat reservationem illam, vel si Superiorum aequalis potestatis quilibet, hoc est Successor, & Praecessor reservat idem peccatum, etiam condendo novum ius, una est reservatio, qua restringitur iurisdictio Confessarii, nec est caput, unde reservatio duplex appareat: unde, sequitur, quod quolibet ex his Superioribus reservationem auferente, iam casus non remanet reservatus.

At si Superiores sint inaequalis potestatis volentes condere suam quisque, atque adeo novam reservationem, id quod pari modo ex verbis legis colligi debet, ut quando unus independenter ab alio reservat id peccatum plures erunt reservationes. Ratio est quia tunc iurisdictio Confessarii restringitur, & veluti ligatur à quibus potestatibus legitimis, ut supponimus, quae scilicet restringere legitime possunt: nam propterea utique ex his Superioribus suam restrictionem auferre debet, secus, aliter non auferente, altera reservatio, seu ligamen insolutum remaneat, necesse est.

Illud item hic consequenter de praedictis diversis reservationibus universaliter scire oportet. Nam si inferior, Episcopus V. G. concederet, te posse absolvere à suis reservatis, tolleretur restrictio facta ab Episcopo, sed adhuc remaneret illa facta ab Summo Pontifice, ut ex se constat. Sed quid, si contra, si summus nimirum Pontifex idem concederet? Respondo: tunc esse diligenter distinguendum. Si enim Summus Pontifex sit v. g. tibi Sacerdoti concedat. Do facultatem absolventi omnes casus quos ego absolvere possum, tollitur quaecumque reservatio Episcopi, quia Summus Pontifex omnes casus potest absolvere.

Si verò, secundo, sic concedat. Do tibi facultatem absolventi casus reservatos Pontifici Summo, hoc est casus quos hic tibi reservavi. Puto, esse subdistinguendum. Nam, si est idem casus V. G. Incestum eundem reservavit sibi Summus Pontifex, & eundem Incestum reservavit Episcopus novum ius condendo tollitur omnis reservatio, & à te poterit absolvi. Ratio est, quia si Summus Pontifex tibi concedit talem incestum te posse absolvi, nequit Episcopus qui est inferior, restringere eam iurisdictionem, quam tibi Summus Pontifex simpliciter concedit. At si sint diversti casus; V. G. Summus Pontifex reservat sibi incestum, & Episcopus reservat adulterium, tunc censo te non posse absolvere ab adulterio, sine Episcopi facultate. Ratio est in promptu. In hoc enim secundo modo concessionis, Summus Pontifex tibi non concedit nisi casus quos ipse Summus Pontifex sibi reservavit: at hoc adulterium non est Pontifici reservatum, ergo illud nequaquam tibi concedit.

Quod si Papa concedat sequenti tertio modo. Concedo tibi, ut possis absolvere omnes casus Pontificios: dubium erit, an concessio sit primo, an secundo modo ex dictis: Quid ergo erit statuendum?

Respondetur salva meliore sententia, statuendum esse, concessionem esse amplam, & instar primi modi, atque adeo tolli omnem reservationem. Ratio est quia hoc est privilegium, quod in nullius praedictum vergit, & quae animabus favorabile & est de concessionem potestatis quare amplè erit interpretandum.

Ex hac doctrina sequitur, quod, quando per Beillam concessit Pontifex Mendicantibus, ut abloquerent ab

omnibus casibus Pontificiis, concessit etiam ut possent ab iis, quos sibi forte Episcopi reservant. Nam ejusmodi ampla concessio facit sententiam primo modo dictam, nisi tamen fuerint à Clemente, VIII. & ab Urbano item VIII. restricti, de qua re non est hic disputandi locus.

§. XVII. De Scandalo.

100. Quando quis directè intendit peccatum proximi, sive ex desiderio ruinæ spiritualis ipsius proximi, quod tantum est in hominibus, in diabolis commune: sive ob suam commoditatem aliunde finem, quod frequentissimum est apud homines; dicitur Scandalum directum. Et sine dubio per omnes Doctores apud Delugo de poenit. disp. 16. sect. 4. §. 2. n. 157. id peccatum est specie diversum ab aliis, & debet specialiter in Confessione palam fieri, debetque species peccati, ad quod inducit proximus, explicari. Ita idem ibi. num. 157. Si quis ergo loquatur v. g. turpia ut socius inducat in eas turpitudines; oportet explicare ad quæ turpia inducere tentabat, adulterium ne; an ad stuprum, &c. Ratio est, quia tunc non solum peccatum talis scandali, est contra Charitatem debitam proximo; sed etiam contra virtutem oppositam: eadem enim Castitatis virtus, quæ obligat me directè ad Castitatem in mea persona custodiendam, obligat indirectè ne ex industria procurem proximo à Castitatis virtute deicere.

101. Quando autem quis nec intendit ruinam proximi spiritualement nec ejus lapsum, nec eo sine aliquo malo, seu specie mali habens patrat, quamvis prævideat, fore ut ex suo facto alij decidant, dicitur Scandalum indirectum, & non directè volitum. Dixi (malum seu speciem mali habens) nam si bonum, seu non malum, nec speciem mali ex se habens facias, ex quo alij causam peccandi sumant, quamvis tamen id prævideas, non peccas, cum ipse tunc ipsorumque malitiæ imputetur, si peccent. Iam ergo de hoc indirecto Scandalo in controversiam cadunt duo. Primum an sit peccatum specie distinctum ab aliis, aperiendumque in confessione. Secundò quomodo & quibus circumstantiis sit aperiendum.

102. Quoad Primum fatemur omnes, cum Delugo ibi. n. 159. esse peccatum specie distinctum. Ratio est, quia per hoc Scandalum, quamvis indirectum, jam est causa injusta damni, seu peccati proximi, à qua ex obligatione virtutis Charitatis, ne scilicet labatur proximus, debes abstinere.

103. Solum duo advertit. Primum quod merito nonnulli cum Salas tom. 2. in p. 2. tract. 3. disp. 5. sect. 15. n. 132. & 133. docent, tunc solum contrahi à nobis malitiam talis scandali, quando nostro facto, aut verbo proximum conficimus in gravem difficultatem & tentationem, cui difficillimè possit is resistere: id quod profecto, frequenter usu venire, difficile est. Secundò, quod jure aliqui item cum Sanchez l. 1. in Decal. c. 6. n. 7. docent, multos excusari à prædicto peccato Scandali, atque adeo à tali circumstantia fatenda: quia vel ipsi tantum pravi sunt, ut eorum malum exemplum parum noceat, vel qui inducuntur, tam faciles sunt, proclivesque ad peccandum; ut qui suo exemplo occasionem illis obtulit, non censetur eos moraliter inducere.

104. Quoad Secundum, id est posito quòd quis verè talem malitiam indirecti scandali contraxerit, qua ratione se gerere in Confessione debeat; tria sunt decernenda. Primum an sint tunc explicandæ species peccatorum, ad quas proximus inducitur. Secundò an numerus personarum inductarum ex eodem facto. Tertiò an conditio personarum: ut si inductio sit ad turpia, an explicandum sit inductum fuisse Sacerdotem, conjugatum, solum, &c.

105. Primum igitur quæritur an in Scandalo, quando non intenditur, licet prævideatur peccatum proximi, sit necessario perscrutanda species peccati, ad quam proximus inducitur? Respondent aliqui non esse. Ita

Delugo disp. 26. de poenit. sect. 4. §. 2. n. 159. contra Sanchez, Valquez & Coninchium. Si igitur loquatur sive de adulterio, sive de homicidio, ex qua loquatur moveatur socius, per hoc Scandalum indirectum, quod est tantum, satis erit (quantum est ex hoc capite) se fuisse per Scandalum, causam peccati alterius, & non debet quæritatem debitam proximo, qua non debet quæritatem occasio peccati: non autem contra alias virtutes clares, quæ nos non obligant saltem graviter, & contraria in aliis impediamus, sed solum, ut illa peccata ejusmodi vitia non suademus, vel mandemus.

Dixi (quantum est ex hoc capite, id est Scandalo) quia certum est explicandas esse species sui peccati, quando quis, dum de suo adulterio, vel stupro, vel homicidio, vel similibus sermonem miscet, illa vel alia concupiscit, ut infra suo loco c. 7. §. 2. n. 106.

Secundò quæritur, an quando eodem modo vel iisdem verbis est causa ruinæ multorum per eundem scandalum, debet numerum ipsorum explicare. Respondeo non debere. Ita idem ibi. sect. 4. num. 157. quidem satis erit sic te accusare? Fui causa, mea locutione v. g. ut multi ruerent in peccatum. Hanc nam, ejusdemque rationem dedimus supra §. 9. n. 105. in latitudine individuali malitiæ in eodem actu disparata. Non autem rectè diceres te fuisse causam, si multos induxisti: non rectè, inquam, qui non fatereris peccatum quod commisisti, ut ibi. num. 16. in simili explicuimus.

107. Tertiò denique quæritur an in eodem indirecto Scandalo oporteat explicari conditionem personarum, v. g. inductum ad turpia fuisse solum, conjugatum, sacerdotem, &c. Respondent etiam ad hoc aliqui non oportere. Ita Delugo disp. 16. sect. 4. num. 167. contra Sanchez Bonacinam. Fil. aliosque, satis enim superque exten- dere: Scandalo sui multis, &c. Ratio est, quia peccatum quod tunc committitur à tali inducente, solum est contra Charitatem, ut modo num. 105. diximus, quare conditio personarum inductarum nihil addit respectu inducentis. De inducente, seu sollicitante fecimam v. g. cum peccavit, an debeat explicare, si fuit primus ad inducendum, quod huc spectare videtur: dicemus infra de simplici fornicatione c. 7. §. 4. n. 24.

§. XVIII. De Circumstantiis aggravantibus.

108. Adhuc interdum humanis aditionibus moralibus specie ab ea, quam ex se habent, constituitur. Aliquando tamen ita adduntur, ut illas aggravent eodem secundum hominum prudentem estimationem vel diminuant, sed non extrahant ad aliam speciem. Castropalaus, Coninch, Delugo mox citandi, alij passim. Exempla prioris sunt. Habet rem quis cum proximo: est simplex fornicatio contra Castitatem; si vero addatur, talem non esse liberam, sed conjugatam, propter speciem simplicis fornicationis, habebit talis conjugatus alteram speciem, id est Adulterij contra justitiam. Quod si addatur, esse consanguineam, vel vägenam, invitam, vel professam; erit insuper incestus, vel stuprum, vel sacrilegium. Simili modo furari rem aliquam est peccatum iniustitiæ: quod si res sit sacra erit inde peccatum Sacrilegij.

109. Exempla posterioris sunt. Furetur quis aureos, committit peccatum contra justitiam: at si addatur major quantitas, quæ auferatur, v. g. si furetur magis, aggravabitur quidem prædictum furtum, sed non in speciem furti non extrahetur. Sicut etiam si quis faciat quinque aureos; diminuetur peccatum, sed intra eandem furti speciem, eodem pariter modo occidere eum intendo odio, pluribus vel paucioribus vulneribus, die festo vel feriato, continent quidem circumstantiæ aggravantes, vel minuentes, sed intra unam, eandemque speciem.

Cap. II De peccat. Confess. in universum. 17

110. Regulam autem ad discernendum, quam circumstantie mutant speciem, quæ verò solum aggravat, minuat, & difficile est ex *Coninch. disp. 7. dub. 5.* (cum simus in speciebus moralibus) exacte dare: varique Doctores variè philosophantur. Illa videtur breviter & expediat, quantum nunc pro nostro instituto sufficit, quam P. Joseph Augustinus in *Brevi notitia, n. 33. de Sacramento penit.* ponit, qui circumstantiam mutantem speciem ex eo cognoscit, quod pertineat ad aliam virtutem, vel vitium non mutantem verò speciem, ex eo quod non transferat illam materiam ad aliam virtutem. Quæ vero in particulari transferant, colligendum est ex ipsius materiis, id est ex tractationibus materiarum virtutum, & vitiorum. Adde item praxim & usum, ex quo plura sensum doceberis.

Jam verò his tactis, quæstio celebris est, an tales circumstantie non solum mutant speciem, quod certum est, sed etiam non mutant, saltem notabiliter aggravant. Radiminentesque, aperiunt Sacerdoti, ex præcepti necessitate debeat.

111. Dico quamvis probabilissimum sit cum Thoma Sanchez, Suarez, Fagundes aliisque apud Delugo mok citandum; quibus adde Coninchium *dicta disp. 7. dub. 3.* circumstantias notabiliter aggravantes, quia mutant notabiliter iudicium Confessorij contra penitentem, esse in Confessione aperiendas; tamen probabile etiam esse cum D. Thoma, Valentia, Vasquez, aliisque quos citat, & sequitur Delugo de *pen. disp. 16. sect. 3.* Fide libus hanc necessitatem minime imponendam: Ratio est, quia non est imponendum onus tam grave, nisi constet de lege illud imponenterat non constet esse aperiendas nisi species, & numerum peccatorum, ex Conci. Triad. *sess. 14. cap. 5.* non verò omnia, quæ quocunque modo Confessorij iudicium commutante queant. Alias rationes vide apud Doctores modò citatos.

112. Ex hac doctrina, ut item ex hæcenus dictis plura & valde utilia inferuntur ad Confessiones expectandas. Quare & ea in sequentibus sigillatim sunt proponenda, & ut facilius methodus evadat, per singula Decalogi præcepta, pro iis, quæ ad nostram institutum faciunt, discutendum.

C A P V T I I.

De Confessione peccatorum circa primum Decalogi præceptum.

§. I. De peccatis contra Fidem.

Suppono, tanquam indignum controversia, debere in Confessione explicari: An peccatum contra fidem fuerit solum externum, an etiam internum cum errore intellectus: v.g. qui adorât Idolum absq; errore, quo credat ibi adesse divinitatem, est Idololatra externus rat cum ejusmodi errore, est item hæreticus. Ita Sanchez in *Decal. lib. 2. c. 47. n. 21.* Cum igitur per illum errorem addatur peccatum specie diversum; sine dubio penitentia tribuendi erit subiiciendum.

1. Jam verò loquendo de ipso hæresis crimine Triplici modo posset quis in errores contra fidem incidere. Primo negando, vel deliberatè dubitando de articulis fidei. Atque hic sufficenter confiteretur si dicat *se prolapsum in hæresim*, nec opus habet explicare qualitates errorum, seu articulos, in quibus contra fidem sensit. Sic Reg. 16. c. 4. n. 13. Ratio est quia quoad hanc præceptam negationem sunt ejusdem speciei, cum omnia operantur obligationi credendi obiecta per fidem sufficenter proponita.

2. Secundo, posset quis errare contra fidem non solum negando, sed etiam addendo aliquid, quod aliam speciem peccati adiungat supra hæresim, hoc est Blasphemiam contra Dei honorem. Ut si quis neget à Pilato

condemnatum fuisse Christum Dominum, est solum hæreticus: at si neget Deum esse bonum, vel circa illud ipsum de Pilato dicat iussit ab eo Christum Dominum fuisse condemnatum; non solum est hæreticus, sed blasphemus. Id igitur esse expresse Confessori aperiendum, non est ambigendum. Ita Castropalaus *n. 1. tract. 4. d. 2. p. 1. n. 6.*

4. Tertiò posset quis errare, eandem fidem non solum negando & blasphemando, sed insuper volendo acceptare aliquam sectam fidei oppositam, v.g. Iudaismum, Paganismum, &c. & tunc id debere explicari, saltem pro ipsa praxi certum iudico. Ita idem *ibid.* Ratio est quia singulæ hæc sectæ communiter superaddunt hæresi, seu negationi fidei aliqua alia peccata specie diversa ab ipsa hæresi. Qui v.g. amplecti vult Iudaismum, eligit circumcidere, quæ est species superstitionis. Qui Paganismum; vult Idola colere, quæ est species, seu peccatum Idololatriæ, &c.

5. Porro unum superest discernendum. An teneatur Apostata à fide, Apostasiam in Confessione declarare. Explico. Qui suscepit Baptismum, si forte cadat in hæresim, debetne dicere se in hæresim esse prolapsum post susceptum Baptismum, an satis erit dicere dumtaxat se in hæresim incidisse: quod est quærere, An infidelitas ante Baptismum & post Baptismum concepta specie differant?

6. Dico cum Delugo de *penit. disp. 19. sect. 5. n. 294.* contra Suarez, Sanchez, aliisque ab eodem citatos probabile esse non differre, quare satis esse fateri *se in hæresim fuisse prolapsum*. Ratio est, quia non apparet unde specifica differentia sumi rationabiliter possit. Vel enim sumitur ex eo quod se quis subtrahit ab obedientia fidei; vel quod committat specialem irreverentiam contra eandem fidem, sicut in Baptismo susceptam. Prius non affert novam speciem, quia probabilius est ex Suarez *l. 4. in Decal. c. 1. num. ult. quoque*, in Baptismo nullum fieri votum, aut promissionem de obedientia fidei; & ex altera parte illa negatio universalis subiectionis ad Deum, quam continet infidelitas, satis explicatur, cum quis fatetur *se noluisse fidem*. Nec posterius, quia illa irreverentia eodem modo explicatur, dum dicitur ipse lapsus in hæresim. Adde cum quis subiicit clavibus peccatum hæresis, statim Confessor intelligit ejusmodi peccatum commissum post Baptismum, quia commissum, ante Baptismum non est materia Sacramenti Penitentia, ergo jam intelligo omnem malitiam quæ ab ipso absolvenda est.

§. II. De Ignorantia rerum Fidei.

7. Non sunt plura specie peccata sed unicum, ignorare culpabiliter articulos fidei diversos; quos ignorare quis debet v.g. Trinitatem, Incarnationem, &c. ita Suar. *d. 15. de fidei sect. 1. n. 7.* Ratio est, quia licet obiecta materialiter specie differant; semper tamen eadem est obligatio omnes eas veritates cognoscendi.

8. Quid si quis neget articulum fidei, quia illum ex culpa moraliter gravi, scire noluit: peccarne eodem specie peccato, quo peccat quis cum deliberatè negat articulum quem probe scit? Respondeo, puto cum Sanchez *l. 4. in Decal. c. 7. n. 24.* contra Vasquez *l. 2. ab eodem citatum*, peccare eodem specie peccato; Quare abundè is confitebitur si asserat *se negasse fidei articulum*. Ratio est, quia talis malitia demum resolvitur in illam, quod parvipendatur auctoritas divina: hanc enim æquè in ordine ad Confessionem (quidquid sit in ordine ad aliud, de quo Delugo *disp. de penit. 16. sect. 4. n. 193.*) parvipendit qui scienter negat, atque qui, cum debeat scire, negligit, unde & negat.

Quid nosse debeat de fidei articulis ille, qui absolvendus est, dicam infra *l. 3. c. 5. n. 6.*